

VECHTSCHIEDINGEN

‘De morele plicht van iedereen om er iets van te maken voor het kind’

Duizenden kinderen zitten knel tussen vechtende ouders na een scheiding. Rechter Cees van Leuven wil van dat gedonder af.

door Tilly van Uffelen

Echtscheidingsprocedures kunnen aanzienlijk korter door een regierechter aan te stellen die de scheiding in één keer regelt. Advocaten moeten bij vechtscheidingen niet alleen naar de belangen van ouders kijken. Ze hebben de ‘morele plicht’ er iets van te maken voor het kind. Bij vechtscheidingen moet bovendien vaker een psycholoog als bijzondere curator worden benoemd, die de stem van het kind vertolkt. Zie hier de visie van Cees van Leuven, familierechter bij het gerechtshof in Den Bosch en expert als het om vechtscheidingen gaat.

Van Leuven heeft vele publicaties op zijn naam staan; honderden vechtende ouders stonden voor hem. Volgens hem is het tijd voor een andere aanpak om de ellende voor kinderen die knel zitten in een vechtscheiding te verminderen.

Over ‘de zaak-Hansje’ laat de familierechter zich niet uit. De kans is reëel dat de vechtende ouders van het Osse jongetje – recent door Bureau Jeugdzorg uit huis gehaald – binnenkort in zijn gerechtshof staan. Op de veelbesproken filmbeelden van de uithuisplaatsing, die de moeder op internet zette, gaat hij niet in. Wel wil hij iets zeggen over de inzet van sociale media in vechtscheidingen. „Je zou willen dat het niet gebeurt, maar je moet ermee dealen, ook als professional. Je kunt het niet verbieden, je kunt ouders hoogstens vragen: ‘Laten we het onder elkaar houden.’ Maar ik hang er geen prijskaartje aan: ‘Omdat u naar de pers bent gegaan of alles op internet heeft gezet, ga ik andere beslissingen nemen.’ Het is een van de vele vormen van strijd tijdens een vechtscheiding.”

Vechtende ouders zullen nooit verdwijnen, meent hij. „Het is een dynamiek. Zeker bij mensen die niet de bagage hebben meegekregen om in een gevecht overeind te blijven als volwassene. Dan ga je als een kind hard om je heen slaan of je ernstig terugtrekken. Dan zijn professionals nodig die daar goed mee om horen te gaan.” Tot een uithuisplaatsing, zoals bij Hans het geval, kwam het één, twee keer per jaar in zijn loopbaan als rechter. „Een uithuisplaatsing bij een vechtscheiding is uitzonderlijk. Ik schat dat het hooguit twintig keer per jaar in Nederland voorkomt. Het is altijd een tijdelijke maatregel, die hooguit drie maanden duurt en die erop gericht is de crisis tot bedaren te brengen.”

Als het aan hem ligt, komt voortaan ‘al het gedonder rond een echtscheiding’ in handen van één regierechter. In Groningen wordt daarmee sinds kort geëxperimenteerd. Rotterdam begint dit najaar. „Nu blijven ex-partners jarenlang in de ban van

■ Cees van Leuven: „Ex-partners blijven jarenlang in de ban van procedures.” foto Marc Bolsius

gerechtelijke procedures – dat is schering en inslag. Door alle zaken in eerste aanleg bij één rechter te leggen, dus verdelingsgeschieden, ouderschapsregelingen, kinderpacten en partneralimentatie, win je enorm veel. Ook het hoger beroep kan in één pakket worden afgehandeld.”

Ander punt van de rechter: „Advocaten moeten een slag draaien in vechtscheidin-

gen. Tijdens de zitting dient een advocaat zijn onderhandelingspositie los te laten en zich meer als coach op te stellen. Een advocaat kan zeggen: ‘Bij de vader deugt het niet, het kind is er niet veilig.’ Hij kan het ook anders brengen: ‘Moeder vertrouwt de situatie nog niet.’ Dan kan de rechter het gesprek hierover openen met beide partijen.” Advocaten moeten meer puntruimen voor-

dat de rechtszaak begint. „Rechters worden geregeld geconfronteerd met heel domme feiten. Dat vertraagt ons werk ongelooflijk. Is er nu wel of geen omgang geweest de laatste maanden? Dat is gewoon ja of nee, dat moet tevoren afgetikt worden. Dan til je de rechtszaak naar een hoger niveau.”

Of dat in het belang van de advocatuur is? „Ik acht het de morele opdracht van iedereen in het familierecht, ook van advocaten, om er iets van te maken voor het kind.”

Hij noemt positieve ontwikkelingen. „Er is steeds meer ruimte voor de psychologische benadering, vooral op het gebied van ouderschap. De rechter toont interesse voor de problemen van de ouders achter het juridische geschil. Ouders die ruziën over een onveilig balkon. Maar wat zit daarachter? Daar gaat het om.”

Een rechter moet een belangenafweging maken. „De belangen van de ouders worden wel neergezet door hun advocaten. Als het belang van het kind onvoldoende wordt neergezet, kan de rechter geen goede afweging maken.” Onderzoeken die nu plaatsvinden, bijvoorbeeld door de Raad voor de Kinderbescherming, zijn volgens hem vaak te veel gericht op hoe het wás, niet op hoe het wordt voor het kind.

„De psycholoog die verstand heeft van de ontwikkelingsbehoeften van het kind kan helderheid verschaffen over de kansen en bedreigingen voor het kind in een toekomstige situatie, bijvoorbeeld wel of niet ver-

“ Een uithuisplaatsing bij een vechtscheiding is uitzonderlijk. Ik schat dat het twintig keer per jaar in Nederland voorkomt

Cees van Leuven, familierechter

huizen naar een andere woonomgeving.” In West-Brabant wordt begin volgend jaar, bij wijze van proef, een psycholoog benoemd als bijzondere curator bij vechtscheidingen. „Deze vertolkt de stem van het kind en kijkt hoe het kind het beste uit de vechtscheiding kan komen. Het dwingt ouders te kijken naar de toekomst.”

Sinds 2009 zijn ouders die scheiden verplicht een ouderschapsplan op te stellen. Beide ouders blijven verantwoordelijk en hebben recht op een familieleven met hun kind. Alleen in extreme gevallen kan een rechter bepalen dat een van de ouders het kind (tijdelijk) niet meer mag zien. „Daar hebben we internationale verdragen over gemaakt. Daar mogen we als rechter niet aankomen, dat is heilig.”

Van Leuven gelooft zeer in het belang van een open relatie tussen kind en beide ouders. „Mijn zoon zat in de klas van een van de twee jongens die in 1997 door hun vader zijn gedood.” Deze gescheiden vader uit Ulvenhout doodde zijn zonen van 7 en 9 jaar en daarna zichzelf. „Als de band tussen ouder en kind niet verloren gaat of niet bedreigd wordt, denk ik dat je een aanmerkelijk deel van deze dreiging van kinderdoding wegneemt. Behalve als wraak de reden is van de doding. Dan zou ik niet weten hoe je dat moet tegengaan. Tegen wraak kun je je als samenleving heel moeilijk verdedigen.”

CEES VAN LEUVEN

Familierechter Cees van Leuven (1953) heeft vele publicaties op zijn naam staan, al dan niet als co-auteur. Mede van zijn hand zijn de boeken *Gelukkig getrouwd, gelukkig gescheiden* en *Voortgezet ouderschap en zorgvuldig scheiden*. Van Leuven is getrouwd en heeft twee kinderen. Hij stu-

deerde Nederlands recht aan de Katholieke Hogeschool Tilburg en werkte als advocaat bij het kantoor Mannaerts & Appels, aanvankelijk in Tilburg, daarna in Breda. Hij stapte begin dit jaar over naar het gerechtshof in Den Bosch. Daarvoor werkte hij als raadsheer bij het hof in Den Haag.